

OPINIE

dr. D. (Dick) Molenaar

Opinie

Hoe verder met de artiestenregeling | dr. D. (Dick) Molenaar | NTFR 2024/116

1

Algemeen

Minister EZK | Kabinetsreactie evaluatie innovatiebox | Noot: Redactie | NTFR 2024/117

5

Winst

Minister Klimaat en Energie | Vaststelling Energielijst 2024 | Noot: Redactie | NTFR 2024/118

6

Staatssecretaris IenW | Milieulijst fors aangepast in 2024 | Noot: Redactie | NTFR 2024/119

6

Belastingdienst | Landelijke Landbouwnormen 2023 beschikbaar | Noot: Redactie | NTFR 2024/120

8

Belastingdienst | Kennisgroepstandpunt toepassing ruilarresten bij gebruik van cryptotradingbot | Noot: Redactie | NTFR 2024/121

8

Belastingdienst | Kennisgroepstandpunt toepassing ruilarresten bij onderhandse cryptohandel | Noot: Redactie | NTFR 2024/122

9

Arbeid, loon en resultaat

Gerechtshof Amsterdam | Belanghebbende heeft als werknemer geen recht op ondernemersfaciliteiten | Noot: Bierlaagh | NTFR 2024/123

9

Staatssecretaris Financiën | Besluit correctie 30%-regeling | Noot: Redactie | NTFR 2024/124

10

Sociale Zekerheid

Minister SZW | Bedragen en percentages SZW-regelgeving voor 2024 gepubliceerd | Noot: Redactie | NTFR 2024/125

11

Inkomstenbelasting diversen

Rechtbank Noord-Holland zp Haarlem | Aftrek monumentenpand terecht geweigerd in 2018 | Noot: Vrolijkx | NTFR 2024/126

12

Belastingdienst | Kennisgroepstandpunten inkomstenbelasting niet-winst geactualiseerd | NTFR 2024/127

13

Vennootschapsbelasting/Dividendbelasting

Gerechtshof Den Haag | Rente op lening van verbonden nv slechts voor 55% aftrekbaar | Noot: Blaakman | NTFR 2024/128

13

Staatssecretaris Financiën | Beleidsbesluit doorschuiffaciliteit einde belastingplicht FGR | Noot: Simonis | NTFR 2024/129

16

Staatssecretaris Financiën | Beleidsbesluit doorschuiffaciliteit afschaffing open cv | Noot: Simonis | NTFR 2024/130

16

Successiewet

Parket bij de Hoge Raad | In specifieke situatie geeft bloedverwantschap ondanks ontbreken familierechtelijke betrekking recht op kindvrijstelling en toepassing tariefgroep I | Noot: El Oiskhiri | NTFR 2024/131

17

Rechtbank Zeeland-West-Brabant zp Breda | Schenking geen nakoming van natuurlijke verbintenis tussen latpartner en zonen erflater | Noot: De Vries | NTFR 2024/132

19

Belastingen van rechtsverkeer

Belastingdienst | Kennisgroepstandpunt overdrachtsbelasting bij vestiging opstalrecht zonder retributie | Noot: Van Haperen | NTFR 2024/133

20

3

Redactie

mr.dr. N. Djebali; prof.mr. G.T.K. Meussen; mr.drs. W.A.P. Nieuwenhuizen; mr. R. Pauli; prof.dr. A.J.H. van Suilen

Redactiesecretaris

mr. R. Marchal

Redactieraad

mr. J. Lamens, prof.dr. F. Sonneveldt, prof.dr. J.P.M. Stubbé, prof.dr. J.W. Zwemmer

Vaste medewerkers

mr. N.P. Arzini, mr. R. Beenhaker; mr. L. van den Bogerd; drs. M.A.M. van den Broek; mr. G.I. van Eijk; drs. N. Hoens; mr. J.P. Hofstra; mr. G.T.W. Janssen; mr. H. de Jong; mr. K. de Jong-Braaksma; drs. F.W.G. Kam; A.H. Kort; mr. drs. B.J.E. Lodder; mr. E.J. Nederveen; mr. R. den Ouden; mr. U.A. Salomons; mr. M.L. Scholte; mr. A.C. Smale; mr. G.V.A. Sparos; mr. S.J.P. Ubachs; mr. J.A. de Vries; mr.drs. R. Westerhoff

Commentatoren

prof.mr.dr. P.G.H. Albert; mr. E. Alink; mr. A.J.M. Arends; mr. H. Arling; mr. P.T. van Arnhem; mr. J.P.W.H.T. Becks; mr. D. van Beelen; mr. R.S. Bekker; mr.drs. G. Benning; mr. C.C. van den Berg; r. van den Berg MRE; mr. mr. P.R.M. Bierlaagh; mr.drs. J. Bierman; mr.dr. J.B.O. Bijl; drs. R.P. Bitter; mr. A.M. Blaakman; mr. A.J. Blank; mr. A.H.G.M. Blomen; prof.mr.dr. J.P. Boer; mr. H.J. de Boer FB; mr. F.C. van der Bogt; mr. E.J.M. Bohnen; mr.drs. R.J. Bondrager; mr. E.G. Borghols; mr. J.W. Bosman; mr.dr. R.A. Bosman; mr. G.F. Boulogne; prof.dr. J.N. Bouwman; mr. P.A.M. Breekpot; mr. J.H.E. Breman; dr. H.J. Bresser; drs. W. Brink; mr. N. ten Broek; mr. E.I. Brouwer; mr. J. Brouwer LLM; mr. B. Bruijnzeel; mr.dr. C. Bruijsten; mr. P.A. Caljé; mr. P.L. Cheung; mr.dr. B.F.M. Coebergh; mr. K.M.G. Demandt; mr.dr.

B.M.M. Didden; mr. A. Dinée; mr. T.J. Droog; prof. dr. A.J. van Doesum; dr.mr. M. van Dun; mr.drs. C.M. Dijkstra; mr. W.F.E.M. Egelie; mr. H.A. Elbert; mr. A.L. Faber; mr. A.A. Fase; mr. J.C.L.M. Fijen; mr.dr. J. Ganzeveld; mr. J. Gooijer; mr. R.C.H. Graves; mr. N.I. Groenland; mr.drs. J. Gruson; mr. A.F. Gunn MA; mr. J. de Haan; drs. R. van Haperen; mr. J.A.L. Heldens; mr.drs. M.T.M. Hennevelt; mr. R.L.G. van den Heuvel; mr. N. van den Hoek; mr. P.W. Hofman; mr. M.H. Hogendoorn; mr. F. van Horzen; mr. drs. M.J.G. Hubens; dr. M.J. van Hulten LLM; mr. V.S. Huygen Van Dyck-Jagersma; T.J. Jacobs; mr. D.N.N. Jansen; mr. M. Jansen; mr. P.G.M. Jansen; mr.drs. F. de Jong; mr. R.J. de Jong; O. de Jong MSc; mr. B.W. Jorissen LLM; mr. B.A. Kalshoven; mr. J. Kastelein; mr. M.E. Kastelein; mr. B.S. Kats; mr. N. Kolste; J.N. Konijn MSc; mr. W.R. Kooiman; mr.dr. J.J.A.M. Korving; M.W. Krijger MB RB; mr. A.C.M. Kuypers; mr. J. van der Laan; mr. M.H.W.N. Lammers; mr. M. van Leeuwen; drs. N.M. Ligthart; mr. H. Lohuis; mr. M.B. Lucas Luijckx; mr. C.C. Maree; mr. drs. A.J. Meijer; mr. A.L. Mertens; mr. J. van de Merwe; dr. D. Molenaar; mr. M. de L. Monteiro; drs. M.J.J.R. van Mourik; mr.dr. R.M.P.G. Niessen-Cobben; dr. J.H.M. Nieuwenhuizen; mr. H.J. Noordenbos; mr. S. El Oïskhiri; mr. E.C.G. Okhuizen; mr. drs. S. Oosterbaan; mr. A.J.W. van Opzeeland; mr. F.A.C. den Ouden; mr.drs. W.A. de Paepe; mr. S.R. Pancham; mr. A.J.C. Perdaems; mr. C.J.M. Perraud; mr. E.D. Postema; C. Presilli Msc LLM; mr. M. Rang; A.W.Ravelli LLM; mr.drs. J.J.H. Reijnen LLM; mr. J.A. Rijsbergen CFP; mr. J. Rolleman; dr. R.W.G. Rouwers;

mr. V. Sathananthan LLM.; prof.dr.mr. B.M.E.M. Schols; dr. E.A.P. Schouten CPC; mr. P.S. Schouten; mr. D.C. Simonis; mr. J.M. Sitsen; mr. M. Soltysik; mr. R. Starkenburg; mr.drs. R. Steenman; mr. E. Swaving Dijkstra; mr. E.H.A.M. Thijssen; mr. P. van Tilburg; drs. M.J.M.A. Toet; H. van Toledo; mr. J.M. van der Vegt; mr.drs. E.J.H. Vermeulen; mr. W. Verstijnen; drs. C. Verweij; drs. N.E. Vis; prof.dr. J. Vleggeert; mr. A.C.M. de Vries; mr. J.A.W. Vrolijk; mr. A. Vroon; mr. M.B. Weijers; dr. F.M. Werger; mr. D. Westerman; mr. I. van Wijk; prof.dr. M.F. de Wilde; mr. R. van der Wilt; prof.mr.dr. R.A. Wolf; mr. M. Wolff; mr. A. Wolkers; mr. T.A.D. van Wordragen; mr. J. Zandee-Dingemans; M. van Zijl Msc; mr. P.F. Zijlstra

Bureauredactie

Sdu, Postbus 20025, 2500 EA Den Haag
E-mail: redactie.ntfr@sdu.nl

Advertentieacquisitie

Cross
Telefoon: (010) 7421020
E-mail: traffic@cross.nl

Drukwerk

Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISSN 1389-6423

Abonnementen

Sdu Klantenservice
Postbus 20025
2500 EA Den Haag
Telefoon: (070) 378 98 80

Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenisrecht.

Wij verwerken uw gegevens voor de uitvoering van de (abonnements)overeenkomst en om u op uw vakgebied van informatie te voorzien over gelijksoortige producten en diensten van Sdu Uitgevers bv. Voor het toesturen van informatie over (nieuwe) producten en diensten gebruiken wij uw e-mailadres alleen als u daarvoor toestemming heeft gegeven. Uw toestemming kunt u altijd intrekken door gebruik te maken van de afmeldlink in het toegezonden e-mailbericht. Als u in het geheel geen informatie wenst te ontvangen over producten en/of diensten, dan kunt u dit laten weten aan Sdu Klantenservice: informatie@sdu.nl.

Abonnementen gelden voor minimaal één jaar en hebben een opzegtermijn van twee maanden. Onze uitgaven zijn ook verkrijgbaar in de boekhandel. Voor informatie over onze leveringsvoorwaarden kunt u terecht op www.sdu.nl.

Citeertitel: NTFR 2024/1

NTFR bevat het nieuws over het volledige fiscale vakgebied. NTFR brengt het nieuws in de vorm van puntige samenvattingen en commentaren op jurisprudentie en wet- en regelgeving. In de redactionele formule van NTFR staat een letterlijke weergave van de rechtsoverwegingen van alle Hoge Raadarrresten en de belangrijkste uitspraken (HvJ, gerechtshoven en rechtbanken) centraal. De overige uitspraken en andere fiscale bronnen worden kort signaleerd. NTFR stelt gratis alle volledige bronndocumenten in elektronische vorm ter beschikking aan abonnees.

De auteurs van de rubriek *Opinie* worden door de uitgever uitgenodigd om hun opinie te geven over een door henzelf gekozen fiscaal onderwerp. De keuze en invulling van het onderwerp vallen buiten de verantwoordelijkheid van de redactie en uitgever.

Het schrijven van commentaren op jurisprudentie en wet- en regelgeving gebeurt op initiatief van de redactie. Er vindt wel een (fiscaaltechnische) toets plaats van bijdragen van commentaren.

De auteurs van NTFR schrijven op persoonlijke titel. De meningen die in NTFR

worden gegeven zijn geheel voor rekening van de betrokken auteur. De redactie en uitgever aanvaarden hiervoor geen enkele aansprakelijkheid.

©Sdu B.V. 2024.

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De bij toepassing van art. 16b en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopieën, dienen te worden voldaan aan de Stichting Pro, Postbus 3060, 2130 KB te Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken op grond van art. 16 Auteurswet dient men zich tevoren tot de uitgever te wenden. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgevers geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan NTFR impliceert toestemming voor openbaarmaking en verveelvoudiging t.b.v. de elektronische ontsluiting van (delen van) NTFR in enige vorm.

dr. D. (Dick) Molenaar*

Hoe verder met de artiestenregeling

‘Morgen wordt fantastisch en als het mag ben ik erbij’
– Acda en De Munnik (2023)

Vreemde eend in de bijt

Deze week geef ik op Eurosonic Noorderslag in Groningen een workshop over de Nederlandse artiestenregeling. Daarmee ben ik wederom bezig met deze eigenaardige, bijzondere, handige, maar tegelijkertijd ook gevaarlijke regeling van art. 5a Wet LB. Officieel heet-ie ‘Artiesten- en beroepssportersregeling’, maar de regeling geldt nog maar zo weinig voor beroepssporters,¹ dat ‘Artiestenregeling’ de lading veel beter dekt. Ik adviseer er in de praktijk nog vaak over en hoor soms dat artiesten en organisatoren de regeling niet kennen. Daar schrik ik dan van, want dat is nogal gevaarlijk bij controles loonheffingen.

In deze *Opinie* ga ik onderzoeken of de artiestenregeling eigenlijk nog wel bestaansrecht heeft.² Mocht dat niet het geval zijn, dan ontstaat er voor mij een dilemma, want het is tegen mijn eigen belang om voor afschaffing te pleiten. Sterker nog, de artiestenregeling is de rode draad door mijn carrière als belastingadviseur en wetenschapper. Maar het is ook nodig om mezelf eens ter discussie te stellen, en dat ga ik in deze *Opinie* doen.

Ontstaan in 1941, ontwikkeling tot 2001

Harm Mobach heeft beschreven dat de artiestenregeling is ontstaan in 1941, toen de Duitsers in het Besluit loonbelasting 1940 een fictieve dienstbetrekking introduceerden voor ‘beroepsboksers, goochelaars en andere musici’, zoals ze wel meer bronheffingen hadden. Deze was gericht op loslopend volk zonder vaste woon- of verblijfplaats, dat zonder zo’n heffing bij de bron misschien onvindbaar zou zijn en dan zijn belasting niet zou betalen.³

Na de oorlog bleef deze heffing bestaan, en uit die jaren zijn er voorbeelden bekend van kermisartiesten voor wie de kermiseigenaar of de orkestleider als fictieve werkgever loonbelasting moest afdragen. Pas in 1964 kwam de nieuwe Wet op de loonbelasting, en daarin werd oorspronkelijk voorgesteld om de fictie van de artiestenregeling te laten vervallen. Maar na kritiek van de Nederlandse Toonkunstenaarsbond (NTB) dat hierdoor de arbeidspositie van artiesten zou verslechteren, terwijl zij het toch al niet makkelijk hadden, werd de fictie toch in art. 4 onderdeel c Wet LB gecontinueerd. Daarna werd deze uitgebreid naar de werknemersverzekeringen met art. 5 ZW, WW en (la-

ter) WAO, uitgewerkt in art. 4 Besluit aanwijzing dienstbetrekking van 24 december 1986.⁴

Dit betekende dat een feitelijk zelfstandig artiest, die voor zijn optredens geen arbeids- maar opdrachtovereenkomsten sloot, met de artiestenregeling fiscaal als fictieve werknemer behandeld werd. Echter wel tegen één vast tarief LB (alleen de eerste schijf) en zonder toepassing van de toenmalige belastingvrije voet. Kostenaf trek was een apart fenomeen in de artiestenregeling in de LB, want er mocht 15% worden afgetrokken.

Voordelen voor de artiesten

De artiestenregeling was in het voordeel van de zelfstandige artiesten, want zij konden ‘van twee walletjes eten’:

(a) Er werden reeds LB en sociale premies afgedragen, waardoor de artiesten zelf geen IB hoefden te reserveren en zij bij het ontbreken van werk tussentijds WW konden aanvragen. De wekeneis hiervoor is tot 2013 verlaagd geweest naar 16 (i.p.v. 26) weken in de laatste 39 weken, waarbij één optreden per week al voldoende was om die week te laten meetellen. Ook werd een WW-uitkering van de artiestenregeling altijd ten minste op het minimumloon gesteld.

(b) Voor de IB vielen deze artiesten heel vaak onder de bron winst uit onderneming, waardoor zij kostenaf trek, investeringsaf trek en zelfstandigenaftrek kregen. Dat kwam door de bronnenvolgorde van art. 22 lid 1 Wet IB 1964,⁵ die de fictieve dienstbetrekking van de artiestenregeling in de LB opzijzette. In 1981 bevestigde de Hoge Raad dat zo’n feitelijk zelfstandig artiest met verloonde gages als ondernemer voor de IB moest worden aangemerkt.⁶ Dus enerzijds als fictieve werknemer inhouding van LB en bescherming door WW, WAO en ZW en anderzijds als ondernemer voor de IB de ondernemersfaciliteiten.⁷ Een mooie combinatie.⁸

Een artiest kon ervoor kiezen om geen gebruik te maken van de artiestenregeling door een zelfstandigheidsverklaring (ZV) aan te vragen bij de Belastingdienst. Dan moest hij of zij wel de bruto-brutogage inclusief de werkgeverslasten (WW-, ZW-, WAO- en evt. ZFW-premie) aan de opdrachtgever/inhoudingsplichtige vragen om niet benadeeld te worden.⁹

Voor het IB-ondernemerschap was een ZV echter geen voorwaarde, en daarom lieten veel artiesten zich verlonen om vervolgens toch winst uit onderneming aan te geven voor de IB.

* dr. D. (Dick) Molenaar - werkzaam bij All Arts Belastingadviseurs en als onderzoeker verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam

1 Binnenlandse sporters vallen sinds 2007 niet meer onder deze regeling.

2 Daarbij laat ik buitenlandse artiesten, sporters en gezelschappen buiten beschouwing, want zij vallen sinds 2007 niet meer onder de Nederlandse belastingheffing, mits zij wonen in een land waarmee Nederland een belastingverdrag heeft. En er treden hier maar weinig artiesten op die uit niet-verdragslanden komen.

3 Zie H. Mobach, ‘Goochelaars en andere musici’, *Leids Fiscaal Jaarboek*, 1987.

4 Ook wel het *Rariteitenbesluit* genoemd.

5 Staat inmiddels in art. 2.14 Wet IB 2001.

6 HR 11 maart 1981, BNB 1981/105 en de verwijzingsuitspraak hof Den Haag 2 maart 1982, BNB 1983/113.

7 En vanaf 2006 tevens de MKB-winstvrijstelling.

8 De artiest moet wel feitelijk zelfstandig zijn en niet (ook) als gewone werknemer verlood zijn geweest. Werk onder een gezagsverhouding telt normaliter niet mee voor de winst uit onderneming. Zie hiervoor o.m. rechtbank Noord-Holland 2 september 2020, ECLI:NL:RBNHO:2020:6944, NTFR 2020/2648 en hof Amsterdam 9 februari 2021, ECLI:NL:GHAMS:2021:272, NTFR 2021/914.

9 Ik heb hiervoor jarenlang artiestentabellen gemaakt en gepubliceerd, rekening houdend met dagmaxima en franchises.

Een mooie bijkomstigheid was dat een artiest hiermee buiten de btw-plicht kon blijven. De staatssecretaris van Financiën vond dat toepassing van de artiestenverloning van de LB en ondernemerschap voor de OB tot een rare spagaat zouden leiden, omdat dan btw over een verloonde gage zou moeten worden gerekend.¹⁰ Een aantrekkelijke vereenvoudiging voor artiesten, die vaak weinig btw-af trek van hun kosten hebben en administratief soms niet zo gedisciplineerd zijn om elk kwartaal btw-aangifte te doen. Pas als een artiest met een ZV geen gebruik maakte van de artiestenregeling, ging hij onder de btw vallen.

De artiestenregeling was jarenlang een zegen voor veel artiesten, want er werd belasting ingehouden, sociale uitkeringen lagen binnen handbereik en de jaarrekening en de IB-aangifte waren eenvoudig te maken. Een mooie regeling.

Belastingherziening 2001 en verder

De artiestenregeling werd niet ter discussie gesteld bij de Belastingherziening 2001, maar kwam er juist tamelijk opgeschoond doorheen.¹¹ De fictieve dienstbetrekking verdween en daarvoor in de plaats kwam een aparte categorie in de LB voor artiesten, die wordt aangekondigd in art. 1 Wet LB en vervolgens wordt uitgewerkt in art. 5a Wet LB. Daarin wordt een duidelijk onderscheid gemaakt met artiesten die in dienstbetrekking werken, want die vallen onder de normale regels van art. 2 Wet LB.¹² Het nieuwe art. 5a Wet LB van 2001 is dus alleen van toepassing op feitelijk zelfstandige artiesten.

Kostenvergoedingen behoren sinds 2001 in beginsel tot de belastbare gage, maar er zijn wel uitzonderingen gemaakt voor maaltijden en consumpties en voor reis- en verblijfkosten.¹³ Verder kan de kleinevergoedingsregeling (KVR) tot € 163 per artiest per optreden worden afgetrokken, mits de artiest daarmee akkoord gaat.¹⁴

In 2005 werd de ZV voor artiesten vervangen door de VAR-wuo. Die was toen relatief nieuw en was bedoeld om duidelijkheid te scheppen wat betreft de vraag of iemand als werknemer dan wel als zelfstandige werkte, want daarover bestond ook begin jaren 00 vaak onduidelijkheid. Met een ingevuld vragenformulier gaf de Belastingdienst een beoordeling van de arbeidsrelatie, en met een VAR-wuo mocht de werkende dan bruto uitbetaald worden. Voor artiesten kreeg de VAR-wuo twee functies, namelijk als eerste die beoordeling van de arbeidsrelatie en als tweede de vrijwaring voor de afdrachten volgens de artiestenregeling.

Mee met de trend: meer VAR's-wuo en minder LB en premies

De komst van de VAR-wuo, maar vooral ook de verhoging van de zelfstandigenaftrek en de invoering van de MKB-winstvrijstelling in 2007 hebben in Nederland een trend naar meer ondernemerschap in gang gezet. Eerst nog aarzelend, maar later steeds steviger. Veel mensen wilden niet meer de knellende druk van het werknemerschap, maar wilden zelf kunnen bepalen wanneer en voor

wie zij werken en wat ze daarmee verdienen. Een VAR-wuo was makkelijk te krijgen, want de Belastingdienst was te onderbemand om de aanvragen te kunnen controleren, en de fiscale voordelen waren groot.

Deze trend is ook in de artiestenwereld te merken geweest. Veel artiesten die voorheen als werknemer in dienst werkten, gingen met een VAR-wuo uit dienst om als zzp'er te gaan factureren. De bezuinigingen op het kunstenbudget van het kabinet-Rutte I in 2011 en 2012 hebben dit verder gestimuleerd. Ondanks minder subsidies bleven veel artiesten toch aan het werk, omdat zij door de belastingvoordelen netto toch nog een (klein) inkomen overhielden.

Deze ontwikkeling had ook effect op de artiestenregeling, want ook daar werd inhouding van LB en afdracht van sociale premies en het kunnen aanvragen van een WW-uitkering als 'old-school' ervaren. Wie ging er nog in de wachtkamer van het UWV zitten als met een VAR-wuo bruto-bruto kon worden gefactureerd en met de belastingvoordelen weinig belasting hoefde te worden betaald?

Verder was btw-plicht best gunstig met de oude kleineondernemersregeling (KOR), waarin tot € 1.368 verschuldigde btw niet afgedragen behoefde te worden. Bij een btw-tarief van 6% en een beetje btw van de kosten kon een artiest al snel € 25.000 tot € 30.000 omzet maken voordat de grens van de KOR overschreden werd. Die KOR-btw was een mooie extra voor een grote groep artiesten met een laag inkomen.

Versobering van WW-rechten

In die trend naar minder gebruik van de artiestenregeling speelde ook mee dat minister Asscher in 2013 een einde heeft gemaakt aan de twee bijzondere regelingen voor artiesten in de WW: de lagere wekeneis én het minimumloon als minimum voor de uitkering. Hierdoor kunnen artiesten nog slechts volgens de normale regels een WW-uitkering krijgen, en dat is veel minder dan vóór 2013.¹⁵ Daarbij kwam dat de WW-premie gedifferentieerd werd, waardoor voor overeenkomsten van korte duur 5% meer WW-premie moest worden betaald dan voor arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd. Hierdoor werd de artiestenregeling een stuk duurder.

Het gevolg hiervan was dat minder artiesten gebruik zijn gaan maken van de WW-rechten en dat zij er meer voor zijn gaan kiezen om te factureren voor hun gages.

Lagere drempel door de 'eigen verklaring' van 2016

De drempel om de artiestenregeling te verlaten is verder omlaaggegaan met het wegvallen van de VAR-wuo door de Wet DBA van 1 mei 2016. Om het voor artiesten eenvoudig te maken, heeft de staatssecretaris van Financiën in januari 2016 bepaald dat met een vormvrije overeenkomst tussen artiest en opdrachtgever/inhoudingsplichtige kan worden afgesproken dat de artiestenregeling niet zal worden toegepast.¹⁶ Die overeenkomst moet echter wel vóór het betalen van de gage worden gesloten.

Ik heb daarop een eigen verklaring voor artiesten en gezelschappen gemaakt, die zowel op de factuur als in de overeenkomst voor het optreden kan worden opgenomen:

10 Zie het besluit van 13 juni 2007, nr. CPP2007/117M. De goedkeuring bestond al onder de oude Wet OB 1954.

11 Zie D. Molenaar, 'De rare artiestenregeling, vanaf 2001 in een nieuw jasje', *WFR* 2001/6381.

12 Art. 5a lid 3 Wet LB.

13 Zie art. 35 Wet LB.

14 Zie art. 35 lid 4 Wet LB jo. art. 12a Uity besl LB.

15 Hetzelfde geldt voor een eventuele WAO-uitkering en ZW-uitkering. Voor artiesten is de ZW na de privatisering van 1996 blijven bestaan als vangnetregeling.

16 Dit staat in art. 5a lid 1 onderdeel c Wet LB jo. art. 3bis Uity besl LB. Hetzelfde staat voor de sociale verzekeringen in art. 5 van het besluit van 24 december 1986.

‘De artiest of het gezelschap heeft er voor gekozen om géén gebruik te maken van de artiestenregeling, dus om géén loonheffingen te laten afdragen en niet verzekerd te zijn voor de werknemersverzekeringen. Door deze keuze mag de opdrachtgever de gage voor het optreden bruto aan de artiest (of het gezelschap) uitbetalen.’

Als de opdrachtgever de factuur van de gage met deze tekst vervolgens betaalt, is er wilsovereenstemming over het niet toepassen van de artiestenregeling en is de benodigde overeenkomst tot stand gekomen.

Zo makkelijk gaat het daarmee sinds 1 mei 2016 om uit de artiestenregeling te stappen.¹⁷

Gevaren voor organisatoren

De artiestenregeling is helaas wel een groot gevaar voor de organisatoren van de optredens van de artiesten. Zij zijn namelijk inhoudingsplichtig,¹⁸ maar realiseren zich dat vaak niet. Waarom zouden zij eigenlijk loonheffingen moeten afdragen voor overduidelijke ondernemers die werkzaamheden voor hen verrichten? Bijvoorbeeld een café dat een band of een dj op een avond laat optreden en daarvoor een factuur krijgt van die artiest(en), waarom zou daar nog iets aan toegevoegd moeten worden als vrijwaring voor de afdracht van LB en sociale premies? Ja, dat komt door de artiestenregeling, die we al sinds 1941 kennen, maar die helemaal niet logisch is, want die is echt een uitzondering op het normale systeem, inderdaad een rarenregeling.

Het kan dan ook fiks misgaan bij een belastingcontrole als er niets geregeld is, want de uitbetaalde gage zal als netto gezien worden, waardoor eerst gebruteerd moet worden en de loonheffingen van de hogere brutogage berekend zullen worden. Waarschijnlijk ook nog tegen het anoniementarief, waardoor de totale heffing 108% + premies = ca. 125% van de betaalde gage wordt. Daarbovenop dan vaak nog een boete en belastingrente, waardoor de 160% wel zal worden aangetikt.¹⁹

Dit pakt nog heftiger uit bij een LH-controle met de steekproefmethode bij een grote organisatie door de werking van de vermenigvuldigingsfactoren. Zo kan een klein bandje zonder de juiste papieren een forse naheffing tot gevolg hebben.

Wat moet een organisator van een optreden doen om problemen te voorkomen:

- (a) een inhoudingsplichtigenverklaring (IPV) van de groep, het boekingsbureau of de leider van de groep krijgen;²⁰ of
- (b) een eigen verklaring van de artiest of de leider van het gezelschap krijgen, waarmee uit de artiestenregeling wordt gestapt;²¹ of
- (c) een gageverklaring laten invullen met volledige toepassing van de kleinevergoedingsregeling (KVR).

Lukt het niet om deze papieren te verkrijgen, dan zal de organisator verloning volgens de artiestenregeling moeten doen. Dat gaat zonder heffingskortingen, met alleen het

tarief van de eerste belastingschijf (momenteel 36,97%), met WW- en WAO-premies tot het maximumdagloon en zonder Zvw-premie.

Deze verloning volgens de artiestenregeling kan gewoon mee in de salarisadministratie. Als die er echter niet is, kan ook een melding worden gedaan bij de Belastingdienst met een formulier LH595.²² Dan zal een naheffingsaanslag LH zonder boete of belastingrente worden opgelegd.

Rol van verloningsbureaus

Maar een opdrachtgever/inhoudingsplichtige kan ook een zogenoemd artiestenverloningsbureau inschakelen om de afdracht van loonheffingen te regelen. Dat verloningsbureau zal dan een factuur sturen voor de bruto-brutobedragen, ondersteund door een inhoudingsplichtigenverklaring (IPV), waarna het verloningsbureau de inhoudingen en afdrachten doet en de nettogage aan de artiest(en) zal overmaken.

Zo'n artiestenverloningsbureau is ook heel nuttig voor een artiest, want als die telkens hetzelfde bureau gebruikt voor zijn of haar optredens, volgt er na afloop van het jaar slechts één jaaropgaaf met alle inkomsten uit optredens, heel overzichtelijk. Die artiest is dan toch nog steeds ondernemer voor de inkomstenbelasting, omdat het verloningsbureau slechts als tussenschakel heeft gefungeerd en geen zeggenschap heeft gehad over de inhoud van de optredens.

Tot slot: hoe verder met de artiestenregeling?

De artiestenregeling is anno 2024 nog steeds wel een mooie mogelijkheid voor artiesten, maar deze wordt steeds minder gebruikt door het magere recht op een WW-uitkering, de eenvoudige manier om met de eigen verklaring uit de artiestenregeling te stappen, de mogelijkheid om de sociale premies in eigen zak te kunnen steken én de wens om de gage zo snel mogelijk binnen te krijgen in plaats van te moeten wachten op een belastingteruggaaf na afloop van het jaar. Er zijn steeds minder artiesten die de artiestenregeling nog structureel toepassen.

Voor organisatoren van optredens geldt dat zij bijna nooit meer verlonen, want meestal willen de artiesten bruto op factuur betaald krijgen. Of anders wordt er een verloningsbureau ingeschakeld. Maar de gevaren van naheffingen bij LH-controles voor organisatoren/inhoudingsplichtigen zijn nog steeds levensgroot aanwezig. Zij bewaren vaak te weinig papierwerk in hun administraties, zoals IPV's, eigen verklaringen en gageverklaringen met toepassing van de KVR. Gelukkig zijn er momenteel maar weinig LH-controles van de Belastingdienst, want anders zouden er veel drama's ontstaan.

Eigenlijk is er geen goede grond meer voor een aparte artiestenregeling.²³ Zelfstandige artiesten zijn geen rondreizende kermisklanten zonder vaste woon- of verblijfplaats meer en zijn goed in staat om normaal hun eigen belasting te betalen.

Naar mijn idee zou de artiestenregeling kunnen worden omgekeerd in een 'opting-in'-regeling en gaan vallen onder art. 4 onderdeel f Wet LB. Daarmee kan een niet-werknemer aan zijn opdrachtgever vragen om als werknemer

17 Zie D. Molenaar, 'Artiestenregeling na afschaffing van de VAR', *WFR* 2016/83.

18 Zie art. 8a Wet LB.

19 Voorbeelden van deze fiske naheffingen zijn te vinden in hof Amsterdam 14 februari 1997, *VN* 1997/40.29, hof Arnhem 3 mei 2007, *ECLI:NL:GHARN:2007:BA5609*, *NtFR* 2007/971 en hof Arnhem-Leeuwarden 26 juni 2018, *ECLI:NL:GHARL:2018:5857*, *NtFR* 2018/1856.

20 Zie art. 8a lid 3 Wet LB jo. art. 2.5 Uitv reg LB 2001.

21 Er is ook een uitgebreidere goedgekeurde modelovereenkomst beschikbaar, waarmee hetzelfde wordt bereikt. Belastingdienst nummers 9102021566401 (individueel) en 91020215664020 (gezelschap) van 22 december 2021.

22 Formulier LH595: melding loonheffingen, aangifte doen voor artiesten/beroepssporters.

23 Harm Mobach concludeerde reeds aan het eind van zijn hoofdstuk in het *Leids Fiscaal Jaarboek* van 1987: 'De huidige artiestenregeling dient in de archieven te worden bijgezet.'

verloond te worden. Vervolgens worden LB en Zvw-premie ingehouden, maar is er geen sociale verzekering. Dat zou wat mij betreft beter passen dan de vreemde, eigenzinnige en behoorlijk gevaarlijke artiestenregeling. Ik schrijf het met pijn in m'n hart, want ik heb heel veel plezier beleefd aan de artiestenregeling, maar ik wil ook eerlijk zijn over wat nuttig en nodig is in de belastingwetgeving.